

Big Brother is overal!

...in uw supermarkt, in uw straat, in uw wetten, in uzelf. Er is geen enkel domein in je dagelijks leven waarin je niet wordt geregistreerd, gesurveilleerd of geanalyseerd... zij het voor je veiligheid, voor commerciële redenen of zelfs voor puur entertainment. Soms met jouw toestemming in ruil voor wat gemak of kortingen, dikwijls buiten je weten om, nooit helemaal gratis. En wie zijn privacy terug wil, moet ervoor betalen. Wie zijn ze? Hoe schenden ze jouw privacy? En wat weten ze van jou?

Dataretentiewet

Met wie heeft u vandaag gebeld of gemaïld? Geen reden tot paniek mocht u dat niet meteen meer weten. Uw surf-, mail, en telefoonverkeer wordt vanaf heden zorgvuldig bewaard op basis van een nieuwe wet die daarover recentelijk werd goedgekeurd. Een aanleiding? Niet nodig! Een verdachtmaking dan? Nee, echt niet! Gewoon, omdat het kan. En omdat politie of justitie die gegevens heel misschien wel ooit nodig zou kunnen hebben. Bij een échte aanleiding of verdachtmaking misschien. Maar preventief opslaan is toch zoveel efficiënter? We weten wel dat u onschuldig bent. Maar toch!

Om te beginnen...

In onze samenleving is elektronische communicatie niet meer weg te denken. In vele situaties is het gebruik van smartphone en internet ook niet meer te vermijden. Deze elektronische communicatie is de laatste jaren zo verweven met onze dagdagelijkse activiteiten dat velen onder ons er ook niet meer bij stil staan welke digitale sporen wij achterlaten en wat hiermee kan gedaan worden. Want wie herinnert er zich nog wanneer, met wie en op welke plaats hij/zij maanden geleden heeft gebeld of is opgebeld?

Sinds 9/11 barste de strijd tegen het terrorisme in alle hevigheid los, de aanslagen in Madrid (2004) en Londen (2005) deden daar nog een schepje bovenop. Om 'efficiënter' te kunnen optreden tegen terrorisme en zware criminaliteit hebben de Europese instellingen de algemene bewaarplicht van telecommunicatiegegevens ingevoerd, die door de Europese richtlijn 2006/24/EG door de Raad werd aangenomen.¹ In België liet de invoering van deze richtlijn een tijdje op zich wachten, maar van uitstel kwam geen afstel: de Belgische wetgever heeft eind 2013 een [wet](#) aangenomen die alle internetproviders en telecombedrijven verplicht een heleboel metadata bij te houden over het surf-, mail- en belgedrag van alle gebruikers.² Tussen deze gebruikers wordt er geen onderscheid meer gemaakt: iedereen staat onder controle. Door deze wet worden internet- en telefonieproviders verplicht om deze gegevens bij te houden over wie met wie belt, mailt of sms't, wanneer, hoe lang, met welk toestel, vanaf welke plek, etc. Bijgevolg heeft de invoering van deze wet verstrekende gevolgen: niet alleen is het een inbreuk op het recht op privacy en de vrijheid van meningsuiting, ook van het vermoeden van onschuld is geen sprake meer.

---

¹ Europese Richtlijn 2006/24/EG "betreffende de bewaring van gegevens die zijn gegenereerd of verwerkt in verband met het aanbieden van openbaar beschikbare elektronische communicatiediensten of van openbare communicatienetwerken en tot wijziging van richtlijn 2002/58/EG", alias de 'databewaringsrichtlijn'.

² Red je privacy! Nieuwsbericht 24/02/2014, http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/red_je_privacy.

Wij voeren al jaren actie tegen deze algemene bewaring van gegevens met onder andere de 'red je privacy' campagne. Samen met de Ligue des droits de l'Homme en de Net Users' Rights Protection Association (NURPA) stapten we ook naar het Grondwettelijk Hof. Via deze weg willen we de vernietiging afdwingen van deze wet die van elke Belgische burger een potentiële crimineel maakt, die het vermoeden van onschuld vervangt door een vermoeden van schuld en die verschillende rechten en vrijheden met de voeten treedt. Het zijn juist deze rechten die onontbeerlijk zijn voor het democratisch functioneren van onze samenleving.

De achtergrond

De databewaringsrichtlijn wordt steeds gerechtvaardigd vanuit de strijd tegen het terrorisme en dit in de nasleep van de terreuraanslagen in New York, Madrid en Londen. De eerste tekenen van deze dataretentierichtlijn kwamen aan de oppervlakte na 9/11, toen een nieuwe Europese richtlijn op het gebied van privacy en elektronische communicatie onderhandeld werd.³ Met deze beslissing werd de mogelijkheid gecreëerd om verkeersgegevens in verband met communicatie gedurende een bepaalde periode op te slaan in het kader van een gerechtelijk of politieel onderzoek. Waar de lidstaten voorheen verplicht waren om de vertrouwelijkheid van de communicatie te waarborgen door passende beschermingsmaatregelen in te voeren, werd er een opening gemaakt voor een algemene bewaarplicht. Een grote kanttekening hierbij is dat deze richtlijn nodig geacht werd in de strijd tegen het terrorisme maar niet beperkt wordt tot enkel het bestrijden van terrorisme. De bewaarplicht kan ook ingevoerd worden in het kader van 'het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten of van onbevoegd gebruik van het elektronische communicatiesysteem'. Na de aanslagen van Madrid besliste de Raad om tegen 1 juni 2005 een algemene bewaarplicht geregeld te hebben. Vier lidstaten (Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland en Zweden) deden al een maand later een gezamenlijk voorstel voor een ontwerp/kaderbesluit waarbij de bewaarplicht opnieuw niet beperkt werd tot terrorisme en/of ernstige criminaliteit.⁴

Na de terreuraanslagen op Europese bodem werd door de Europese Raad het licht op groen gezet om telecom- en internetbedrijven te verplichten om vanaf juli 2007 gegevens te bewaren van alle gesprekken via gsm, telefoon of internet, voor een periode van 6 tot 24 maanden. Dit besluit werd

---

³Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn "privacy en elektronische communicatie"). Bron:

http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/legislative_framework/l24120_nl.htm

⁴ Big Brother Awards 2010, dossier 'de algemene bewaarplicht van telecommunicatiegegevens, p. 3, http://www.bigbrotherawards.be/bestanden/uploads/BBA_2010_-_Algemene_Bewaarplicht_dossier.pdf

gemotiveerd om krachtdadiger te kunnen optreden tegen terrorisme door verkeers –en locatiegegevens te bewaren.⁵ De inhoud van de gesprekken blijft geheim, maar de telecomoperatoren moeten wel bijhouden door wie, wanneer en waar de communicatie plaats vond, de zgn. metadata. Niettemin is het best mogelijk om via de stelselmatige kennisname van verkeers- en locatiegegevens een min of meer volledig beeld te krijgen van bepaalde aspecten van iemands leven (zie ook BBA dossier Smartphone). Zo bieden verkeers- en locatiegegevens niet alleen een gedetailleerd beeld van de gevoerde communicatie, maar ook van de sociale omgeving (met wie wordt er gebeld, geSMSt, ge-e-maild, ...) en de bewegingen (vanwaar wordt er gebeld, geSMSt, ge-e-maild, ...) van personen.⁶ Na het aannemen van deze richtlijn rees er in België en in de meeste EU lidstaten zwaar protest. Burgers en protestanten vonden het totaal buiten proportie dat omwille van de veiligheid, de communicatie van alle 500 miljoen EU-burgers onder controle moet worden geplaatst. Maar het protest ging ook verder. In Duitsland, Tsjechië, Cyprus en Roemenië verklaarde de grondwettelijke hoven hun nationale dataretentiewet in strijd met het recht op privacy. Oostenrijk en Ierland vechten deze richtlijn aan voor het Europees Hof van Justitie die in een recente uitspraak de richtlijn in strijd achtte met bepaalde fundamentele rechten.⁷

De situatie in België

België had al in 2009 moeten overgaan tot het omzetten van de Europese richtlijn naar Belgisch recht maar het heeft tot 30 juli 2013 geduurd voor de Belgische wetgever, onder druk van de Commissie, de dataretentiewet aannam. In volle vakantieperiode; amper op twee weken tijd werd deze wet door Kamer en Senaat gejaagd. De bevoegde ministers (Vande Lanotte en Turtelboom) vonden het niet nodig om experts te horen. Ze legden de wet alleen voor aan de commissies Infrastructuur en Economie van Kamer en Senaat, niet aan de commissies Justitie hoewel de wet in essentie over het grondrecht privacy handelt. Er werden ook weinig amendementen tegen deze wet ingediend.⁸ Er was amper ruimte voor debat maar de wet werd toch aangenomen zonder experts te horen of rekening te houden met de opmerkingen van actiegroepen.

De Belgische regeling met betrekking tot dataretentie is veel ruimer dan de Europese richtlijn. De Belgische wetgever heeft deze algemene dataverzameling niet alleen mogelijk gemaakt voor het onderzoek, de opsporing, en de vervolging van zware criminaliteit maar ook voor kwaadwillige oproepen

---

⁵ Deene (s.d.) Bewaren telecommunicatiegegevens verplicht vanaf juli 2007.

⁶ Liga voor Mensenrechten (2010) Big Brother award, dossier EU dataretentierichtlijn, http://www.bigbrotherawards.be/bestanden/uploads/BBA_2010_-_Algemene_Bewaarplicht_dossier.pdf

⁷ Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

⁸ Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

naar de nooddiensten, het onderzoek door de Ombudsdienst voor telecommunicatie naar de identiteit van de personen die kwaadwillig gebruik hebben gemaakt van een elektronische-communicatienetwerk of – dienst of voor het vervullen van inlichtingenopdrachten.⁹ De wet geeft dus parket en onderzoeksrechter de mogelijkheid om deze gegevens te gebruiken niet enkel voor zware criminaliteit maar ook voor wanbedrijven en misdaden en voorziet eveneens dat ook de veiligheidsdiensten de bewaarde data zullen kunnen opvragen. Dit kan leiden tot een verregaande controle van overheidsdiensten op maatschappelijke, sociale, politieke of syndicale bewegingen die zich kritisch opstellen tegenover het beleid.¹⁰

De periode van de bewaring van de communicatiegegevens kon door de lidstaten zelf bepaald worden (rekening houdend met een minimumtermijn van 6 maanden en een maximumtermijn van 2 jaar). Voor België werd dit door de ministerraad vastgelegd op 12 maanden. Verder brengt deze wet ook bijkomende kosten met zich mee voor de telecomoperatoren en internetproviders aangezien de lidstaten niet verplicht zijn de bijkomende kosten voor de uitvoering van deze wet te vergoeden. De kans bestaat erin dat deze kosten doorgerekend zullen worden aan de klant.

Gevolgen

Deze algemene bewaarplicht is in strijd met gewaarborgde rechten en vrijheden bepaald in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het tast fundamentele rechten aan zoals het recht op privacy, de vrijheid van meningsuiting en het vermoeden van onschuld. Deze richtlijn toont aan dat voor deze verworven rechten nog alle dagen moet worden opgetreden om deze ook te waarborgen en te behouden.

Recht op privacy (art. 8 EVRM)

Artikel 8 van het EVRM bepaald het recht op eerbiediging van privé -, familie - en gezinsleven. Dit recht bevat onder andere dat elk individu zelf kan beslissen over het vrijgeven van persoonlijke informatie. Bijgevolg kan door het algemeen bewaren van gegevens en door middel van analyse van de geraadpleegde websites, informatie worden blootgelegd over iemand zijn medische, politieke, seksuele en religieuze voorkeur.¹¹ Ook kan de burger het gevoel hebben om privé constant in de gaten te worden gehouden doordat de overheid toegang krijgt tot zijn gegevens zonder dat hij/zij daarvan op de hoogte is, wat het Big Brother gevoel alleen maar versterkt. Het recht op privacy heeft geen absoluut karakter dus

---

⁹ Belgisch Staatsblad, 19 september 2013. – Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 126 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

¹⁰ Liga voor Mensenrechten, persbericht 19 juli 2013, Dataretentie raakt aan de basis van onze vrijheid, http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/dataretentie_raakt_aan_de_basis_van_onze_vrijheid.

¹¹ Goemans & Dumortier, Enforcement issues – Mandatory retention of traffic data in the EU: possible impact on privacy and on-line anonymity, p. 8.

er kan van afgeweken worden. Maar het is eveneens een basisrecht dat waarop ook andere rechten steunen. Het recht op privacy voorziet in enkele uitzonderingen indien deze 'absoluut noodzakelijk' zijn in een democratische samenleving en minder ingrijpende maatregelen niet langer volstaan.¹² De fundamentele vraag is dan ook of de overheid kan aantonen dat een algemene bewaarplicht 'absoluut noodzakelijk' en 'proportioneel' is in onze huidige Belgische samenleving en dat minder ingrijpende maatregelen niet langer volstaan.¹³ Deze gegronde redenen zijn zowel door internationale beleidsmakers als door de Belgische wetgever nog niet aangetoond.

Vrijheid van meningsuiting (art. 10 EVRM)

Een ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen.

Ook dit recht is niet absoluut en er kan in bepaalde specifieke gevallen van afgeweken worden. Doordat de Belgische wetgever veel verder is gegaan dan de Europese richtlijn en ook de Staatsveiligheid toegang heeft tot deze gegevens moet er toch een belangrijke kanttekening worden gemaakt met in het achterhoofd dat het werkkterrein van de Staatsveiligheid zich altijd richt op delicate terreinen (radicalisering, nationalisme, autoritarisme, etc.) Waar staan we met onze vrije meningsuiting als alle sms'en, mails en telefoongesprekken tot een jaar na datum kunnen worden opgevraagd en kan worden gecontroleerd?¹⁴

Naast deze twee fundamentele rechten zijn er nog andere rechten en vrijheden die door deze wet geschonden worden: vrijheid van vereniging en vergadering, vrijheid van beweging, vermoeden van onschuld (iedereen zijn gegevens worden bewaard zonder onderscheid) en het is ook een schending van het beroepsgeheim en bronnengeheim. Bepaalde beroepen zoals artsen, advocaten, journalisten en geestelijken evenals bepaalde politieke en zakelijke activiteiten vereisen vertrouwelijkheid. Zonder de garantie op hun recht op privacy zullen mensen bijgevolg minder vlug beroep doen op deze vertrouwenspersonen. In 2009 kwamen wij samen met de Orde van Geneesheren, de Orde van Vlaamse

---

¹² "Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen." Bron: Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_NLD.pdf

¹³ Liga voor Mensenrechten, persbericht 19 juli 2013, Dataretentie raakt aan de basis van onze vrijheid, http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/dataretentie_raakt_aan_de_basis_van_onze_vrijheid.

¹⁴ Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

balies, l'Ordre des barreaux Francophones et Germanophone, de Vlaamse Vereniging van Journalisten en Tik vzw om deze reden in opstand tegen de richtlijn aan de hand van de 'bewaar je privacy' campagne.¹⁵

Meerwaarde?

De doeltreffendheid werd niet bewezen

De dataretentiewet heeft als mogelijk gevolg dat burgers en criminelen veel meer gaan inzetten op alternatieve anonieme communicatiemiddelen. Ook als men gebruik maakt van gestolgen gsm's, pre-paid kaarten, internetcafés of draadloze wifi-netwerken is het niet altijd mogelijk om de gebruiker ervan te identificeren.¹⁶ Verder tonen verschillende studies aan dat het algemeen bewaren van gegevens onder de dataretentiewet, in het kader van criminaliteit- en terrorismebestrijding, nooit de verwachtingen kan inlossen.¹⁷ Internationale autoriteiten ter bescherming van persoonsgegevens (Data Protection Authorities of DPA's), internationale burgerrechtenorganisaties en internetproviders argumenteren dat er onvoldoende werd aangetoond dat een algemene bewaarplicht noodzakelijk is voor de veiligheid van de samenleving. Bij het omzetten van de dataretentierichtlijn is het dan ook cruciaal dat de betrokken overheidsinstantie effectief aantoont, door middel van concrete gegevens, waarom zij een algemene bewaarplicht nodig acht. Tot op heden is dit nog altijd niet gebeurd. Dit punt zal ook worden beoordeeld door het Grondwettelijk Hof.

Het 'Duitse Federale Agentschap voor Criminaliteit' publiceerde in 2011 een politiestudie die aantoont dat de bewaring van communicatiegegevens niet doeltreffend is voor de vervolging van ernstige criminaliteit. De cijfers toonden aan dat in 2009 meer criminele feiten werden geregistreerd door de politie dan in 2007 (16.814 tegenover 15.790). In 2009 werd, met het gebruik van dataretentie, slechts 83.5% van deze feiten opgehelderd tegenover 84.4% in 2007, zonder hulp van dataretentie.¹⁸

Disproportionele maatregel

Deze richtlijn is totaal buiten proportie niet alleen omdat het nut of de absolute noodzaak van deze algemene bewaringsplicht niet is aangetoond maar ook omwille van de schendingen op grondrechten die uitdrukkelijk opgenomen zijn in het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie. De richtlijn

---

¹⁵Liga voor Mensenrechten, Persbericht 17/08/2013, Omzetting van de Europese databewaringsrichtlijn naar nationale wet
http://www.mensenrechten.be/index.php/site/standpunten/omzetting_van_de_europese_databewaringsrichtlijn_naar_nationale_wet

¹⁶ Deene (s.d.) Bewaren telecommunicatiegegevens verplicht vanaf juli 2007.

¹⁷ Liga voor Mensenrechten, Privacynieuwsbrief #2,
http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/privacynieuwsbrief_2.

¹⁸ Liga voor Mensenrechten, Privacynieuwsbrief #2,
http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/privacynieuwsbrief_2.

staat totaal buiten verhouding om de communicatiegegevens van iedereen te bewaren en te monitoren, met als argument de strijd tegen het terrorisme en zware criminaliteit.¹⁹ Elke burger wordt als potentieel verdacht beschouwt en informatie omtrent uw religie, seksualiteit, sociale relaties kan worden vrijgegeven en onderzocht zonder dat u er zelf weet van heeft.

Misbruik door derden

Het opslaan van data vormt een risico voor eventueel misbruik. Niet alleen door politie – en inlichtingendiensten, toekomstige overheden maar ook door de telecommunicatie bedrijven zelf die deze gegevens voor commerciële doeleinden kan gebruiken. De Europese richtlijn specificerde verder ook niet dat de verzamelde gegevens op Europese bodem moet bewaard worden. De ambiguïteit van de wet speelt zich ook af in de waarborgen tegen misbruiken. Zo moeten de lidstaten onder andere waarborgen inbouwen die garanderen dat de bewaarde gegevens alleen in ‘*welbepaalde gevallen*’ en in overeenstemming met de nationale wetgeving aan de ‘*bevoegde*’ nationale autoriteiten worden verstrekt.

Grondwettelijke toetsing

Binnen Europa botst de databewaringsrichtlijn op veel bezorgdheid en kritiek. Niet alleen door de fundamentele rechten die deze schendt maar de richtlijn werd destijds door het Europees Parlement bijzonder snel aangenomen, zonder de nodige reflectie en overleg. Als gevolg werd het Europees Hof van Justitie geïnterpelleerd om zich uit te spreken over de grond van de zaak, met name de schending van fundamentele mensenrechten, op basis van een prejudiciële vraag van het Grondwettelijk Hof van Ierland. Het Ierse Grondwettelijk Hof stelde in haar arrest van 5 mei 2010 Digital Rights Ireland gelijk en in diezelfde maand werd door Ierland een prejudiciële vraag gesteld aan het Europees Hof van Justitie over de schending van de fundamentele mensenrechten door de databewaringsrichtlijn.²⁰

In april 2014 oordeelde het Hof van Justitie over de geldigheid van de richtlijn en oordeelde dat deze richtlijn: *“een zeer omvangrijke en bijzondere ernstige inmenging in de fundamentele rechten op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens zonder dat deze inmenging tot het strikt noodzakelijk beperkt blijft.”*²¹

Dit arrest vernietigt de EU dataretentierichtlijn en roept een halt toe aan een beleid, mentaliteit en cultuur van controle die na 9/11 gemeengoed zijn geworden. Het arrest gaat duidelijk in tegen de blanco

---

¹⁹ Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

²⁰ Liga voor Mensenrechten, Privacynieuwsbrief # 4, http://www.mensenrechten.be/index.php/site/nieuwsberichten/privacynieuwsbrief_4.

²¹ Hof van Justitie van de Europese Unie, perscommuniqué nr. 54/14.

opslag van communicatiegegevens zonder enig onderscheid of verschil. De overheid heeft niet het recht om alles over haar onderdanen te weten. De overheid moet binnen haar democratische noodzaak en verhoudingen blijven en zich verantwoorden wanneer ze inbreuk(en) pleegt op de fundamentele rechten en vrijheden van haar burgers.²²

Wat dit arrest teweeg zal brengen op de Belgische wetgeving is nog niet duidelijk. De Belgische wet is wel een kopie van de door het Hof van Justitie vernietigende Europese richtlijn. Maar zoals eerder aangegeven gaat de Belgische wetgeving nog verder dan de Europese richtlijn. Het arrest leidt niet automatisch tot de vernietiging van de Belgische wet maar heeft wel gevolgen voor elke zaak die gebruikt maakt van de Belgische dataretentiewet. De verdediging zal wellicht concluderen dat data zijn verzameld op grond van een nietige Europese wetgeving.²³

Wij hebben alvast een procedure opgestart bij het Belgisch Grondwettelijk Hof om de Belgische dataretentiewet van 2013 nietig te laten verklaren. Het is afwachten of de Belgische wet de grondwettelijke toetsing zal doorstaan maar het Luxemburgs arrest is alvast een opsteker.

Besluit

Het is niet voor niets dat de Europese dataretentierichtlijn in 2010 de Big Brother award wegkaapte. De Europese instellingen hebben een cultuur en beleid opgezet van controle gemotiveerd door de strijd tegen het terrorisme en zware criminaliteit. Maar deze controlemechanismen druisen in tegen bepaalde rechten en vrijheden zoals bepaald in het EVRM. De algemene bewaring van het surf-, mail-, en telefoonverkeer van elke persoon gaat in tegen fundamentele rechten en vrijheden die onontbeerlijk zijn voor het democratisch functioneren van onze samenleving. De overheid mag geen Big Brother zijn die haar burgers continu in de gaten houdt. Het signaal moet duidelijk zijn: de overheid kan niet zonder enige aanleiding individuen in hun privé leven gaan controleren door hun communicatiegegevens aanhoudend op te slaan. Het is wachten op de uitspraak van het Belgische Grondwettelijk Hof maar het Europees Hof van Justitie heeft al een duidelijk signaal gegeven waarbij het een cultuur en beleid van controle duidelijk veroordeelt.

---

²² Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

²³ Jespers, R. Europees Hof van Justitie vernietigt de dataretentierichtlijn van de Europese Unie, www.wereldmorgen.be/artikel/2014/04/12/europees-hof-van-justitie-vernietigt-de-dataretentierichtlijn-van-de-europese-unie

04.06.2014 19:48
Zebrastraat Gent

www.bigbrotherawards.be

Big Brother Awards 2014 is een event van:

Met steun van de
Vlaamse overheid

